

POSTANOWIENIE

Dnia 13 stycznia 2022 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Małgorzata Manowska (przewodniczący)

SSN Ewa Stefańska

SSN Kamil Zaradkiewicz (sprawozdawca)

w sprawie z wniosku Konsorcjum Firm "P. [...]" spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w P., P. [X.] AG w B. i A. [...] spółki akcyjnej w Ł. przy uczestnictwie E. [...] spółki akcyjnej w G. i M. spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w P. o udzielenie zamówienia publicznego, na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 13 stycznia 2022 r., na skutek zagadnienia prawnego przedstawionego przez Sąd Okręgowy w G. postanowieniem z dnia 26 lutego 2021 r., sygn. akt XII Ga [...],

1. „czy podmiot posiadający w momencie wszczęcia postępowania o udzielenie zamówienia publicznego status zamawiającego w rozumieniu przepisu art. 3 ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. - Prawo zamówień publicznych (Dz. U. z 2019 r. poz. 1843, z późn. zm.) jest zobowiązany do przeprowadzenia tego postępowania w całości, tj. od momentu jego wszczęcia do momentu jego zakończenia zgodnie z przepisami ww. ustawy, stosowanymi bez wyjątków, pomimo zaistnienia w trakcie prowadzenia tego postępowania okoliczności powodujących utratę statusu zamawiającego w rozumieniu art. 3 tejże ustawy?"
2. „czy utrata statusu zamawiającego w rozumieniu art. 3 ustawy

z dnia 29 stycznia 2004 r. - Prawo zamówień publicznych (Dz. U. z 2019 r. poz. 1843, z późn. zm.) w trakcie prowadzenia postępowania o udzielenie zamówienia publicznego przed podmiot, który wszczął to postępowanie skutkuje uznaniem, że po utracie statusu zamawiającego wykonawcom nie przysługują środki ochrony prawnej wskazane w dziale VI tejże ustawy?"

odmawia podjęcia uchwały.

UZASADNIENIE

Na postanowienie Krajowej Izby Gospodarczej z 10 sierpnia 2020 r. do Sądu Okręgowego w G. skargę złożyło Konsorcjum Firm „P. (...)” spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w P., P. (X.) w B. (Republika Federalna Niemiec) i A. (...) spółki akcyjnej w Ł. z udziałem zamawiającego E. (...) spółki akcyjnej w G. oraz M. spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w P.

Postanowieniem z 26 lutego 2021 r. Sąd Okręgowy w G. na podstawie art. 390 § 1 k.p.c. przedstawił Sądowi Najwyższemu do rozstrzygnięcia zagadnienie prawne budzące poważne wątpliwości: 1) „czy podmiot posiadający w momencie wszczęcia postępowania o udzielenie zamówienia publicznego status zamawiającego w rozumieniu przepisu art. 3 ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. Prawo zamówień publicznych (Dz. U. z 2019 r. poz. 1843, z późn. zm.) jest zobowiązany do przeprowadzenia tego postępowania w całości, tj. od momentu jego wszczęcia do momentu jego zakończenia zgodnie z przepisami ww. ustawy, stosowanymi bez wyjątków, pomimo zaistnienia w trakcie prowadzenia tego postępowania okoliczności powodujących utratę statusu zamawiającego w rozumieniu art. 3 tejże ustawy?”, 2) „czy utrata statusu zamawiającego w rozumieniu art. 3 ustawy z dnia 29 stycznia 2004- r. - Prawo zamówień publicznych (Dz. U. z 2019 r. poz. 1843, z późn. zm.) w trakcie prowadzenia postępowania o udzielenie zamówienia publicznego przed podmiot, który wszczął to postępowanie skutkuje uznaniem, że po utracie statusu zamawiającego wykonawcom nie przysługują środki ochrony prawnej wskazane w dziale VI tejże ustawy?”

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 390 § 1 k.p.c., jeżeli przy rozpoznawaniu apelacji powstanie zagadnienie prawne budzące poważne wątpliwości, sąd może je przedstawić do rozstrzygnięcia Sądowi Najwyższemu.

Przedstawiane na podstawie art. 390 § 1 w zw. z art. 397 § 3 k.p.c. zagadnienie prawne musi odpowiadać określonym wymaganiom (zob. postanowienia Sądu Najwyższego z 19 listopada 2008 r., sygn. akt III CZP 21/08, niepublikowane; 5 grudnia 2008 r., sygn. akt III CZP 121/08, niepublikowane; 9 lipca 2009 r., sygn. akt III CZP 38/09, niepublikowane i z 12 sierpnia 2009 r., sygn. akt III PZP 8/09, niepublikowane). Merytoryczna, wiążąca pomoc prawna Sądu Najwyższego, może przy tym nastąpić wyłącznie wtedy, kiedy zachodzi rzeczywista potrzeba wyjaśnienia poważnych wątpliwości o decydującym znaczeniu dla rozstrzygnięcia sprawy, pozostających z tym rozstrzygnięciem w związku przyczynowym. Gdy związek taki nie występuje Sąd Najwyższy odmawia podjęcia uchwały (por. postanowienia Sąd Najwyższego z: 24 stycznia 2020 r., sygn. akt III CZP 54/19; 9 października 2020 r., sygn. akt III CZP 73/19; 25 lipca 2019 r., sygn. akt III CZP 10/19; 20 sierpnia 2021 r., sygn. akt III CZP 40/20, niepublikowane).

Jak podkreśla się w orzecznictwie Sądu Najwyższego przepis ten stanowi odstępstwo od konstytucyjnej zasady niezawisłości sądów. W konsekwencji, z uwagi na wyjątkowy charakter, wymaga ścisłej wykładni, bez koncesji na rzecz argumentów o nastawieniu celowościowym lub utylitarnym (zob. np. postanowienie siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z 27 listopada 2002 r., sygn. akt III CZP 13/12, OSNC 2004, Nr 1, poz. 6, uchwała Sądu Najwyższego z 27 lutego 2008 r., sygn. akt III CZP 149/07, OSNC 2009, Nr 2, poz. 27 oraz postanowienia Sądu Najwyższego z: 4 października 2002 r., sygn. akt III CZP 62/02, OSNC 2004, Nr 1, poz. 7; 20 maja 2005 r., sygn. akt III CZP 25/05, OSP 2006, Nr 11, poz. 124, z 10 maja 2007 r., sygn. akt III CZP 32/07, OSNC 2008, nr 6, poz. 63; 19 listopada 2008 r., sygn. akt III CZP 21/08; 17 kwietnia 2009 r., sygn. akt III CZP 10/09, niepublikowane; 19 sierpnia 2009 r., sygn. akt III CZP 48/09, OSNC-ZD 2010, nr B, poz. 53; 14 czerwca 2019 r., sygn. akt III CZP 9/19, Biuletyn SN 2019, nr 9; 24 stycznia 2020 r., sygn. akt III CZP 54/19; 9 października 2020 r., sygn. akt III CZP 73/19, niepublikowane; 29 października 2021 r., sygn. akt III CZP 64/20, niepublikowane). Konsekwentnie przyjmuje się też, że dopuszczalne jest

przedstawianie przez sądy drugiej instancji zagadnień prawnych dotyczących wykładni przepisów prawa materialnego lub procesowego, mających zastosowanie w wystarczająco ustalonym stanie faktycznym sprawy, w sytuacji, gdy rozstrzygnięcie wątpliwości jest niezbędne do rozpoznania środka odwoławczego (zob. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z: 27 sierpnia 1996 r., sygn. akt III CZP 91/96, OSNC 1997, z. 1, poz. 9; 14 listopada 2006 r., sygn. akt III CZP 84/06; 16 maja 2008 r., sygn. akt III CZP 67/08; 28 sierpnia 2008 r., sygn. akt III CZP 67/08; 22 stycznia 2009 r., sygn. akt III CZP 120/08; 29 października 2021 r., sygn. akt III CZP 64/20, niepublikowane).

Zagadnienie prawne powinno dotyczyć takiego problemu, którego rozstrzygnięcie przez Sąd Najwyższy jest rzeczywiście niezbędne do rozpoznania środka odwoławczego. Innymi słowy musi istnieć bezpośredni związek przyczynowy między problemem prawnym a sposobem rozpoznania sprawy. W przypadku, gdy związku takiego nie ma, tj. gdy niezależnie od treści udzielonej odpowiedzi zapadnie takie samo rozstrzygnięcie sądu odwoławczego, Sąd Najwyższy odmawia udzielenia odpowiedzi (zob. np. postanowienia Sądu Najwyższego z: 6 marca 1998 r., sygn. akt III CZP 73/97; 29 czerwca 2016 r., sygn. akt III CZP 10/16; 12 września 2017 r., sygn. akt III SZP 2/17; 15 lutego 2019 r., sygn. akt III CZP 87/18; 5 grudnia 2019 r., sygn. akt III CZP 37/19; 24 stycznia 2020 r., sygn. akt III CZP 54/19; 9 października 2020 r. sygn. akt III CZP 73/19; 16 września 2021 r., sygn. akt III CZP 108/20, niepublikowane).

Instytucja zagadnień prawnych nie służy rozstrzygnięciu konkretnej sprawy zamiast sądu właściwego (por.m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z: 20 maja 2005 r., sygn. akt III CZP 14/05; 29 października 2009 r., sygn. akt III CZP 74/09; 27 listopada 2003 r., sygn. akt III CZP 78/03; 4 grudnia 2009 r., sygn. akt III CZP 101/09, niepublikowane). Dopuszczalne jest przedstawianie przez sąd drugiej instancji zagadnienia prawnego dotyczącego wykładni przepisów prawa materialnego lub procesowego, mających zastosowanie w wystarczająco ustalonym stanie faktycznym sprawy, w wypadku, gdy rozstrzygnięcie wątpliwości jest niezbędne do rozpoznania środka odwoławczego (por.m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z: 27 sierpnia 1996 r., sygn. akt III CZP 91/96, OSNC 1997, Nr 1, poz. 9; 14 listopada 2006 r., sygn. akt III CZP 84/06; 16 maja 2008 r., sygn. akt III

CZP 67/08; 28 sierpnia 2008 r., sygn. akt III CZP 67/08; 22 stycznia 2009 r., sygn. akt III CZP 120/08; 14 czerwca 2019 r., III CZP 9/19, niepublikowane).

W orzecznictwie Sądu Najwyższego wyjaśniono również, że zagadnienie budzące poważne wątpliwości nie może dotyczyć wątpliwości faktycznych lub subsumcji, a jedynie wątpliwości prawnych (zob. m.in. uchwała Sądu Najwyższego z 5 sierpnia 2004 r., sygn. akt III CZP 39/04, OSNC 2005, nr 7-8, poz. 127, postanowienia Sądu Najwyższego z: 7 grudnia 2005 r., sygn. akt III PZP 2/05, OSNP 2006, nr 23-24, poz. 358; 9 maja 2006 r., sygn. akt II PZP 2/06, OSNP 2007, nr 9-10, poz. 133; 27 kwietnia 2007 r., sygn. akt III CZP 28/07, OSNC - ZD 2008, nr A, poz. 27; 10 maja 2007 r., sygn. akt III UZP 1/07, OSNP 2008, nr 3-4, poz. 49; 25 czerwca 2009 r., sygn. akt III CZP 43/09; 12 marca 2009 r., sygn. akt III CZP 129/09; 9 października 2020 r., sygn. akt III CZP 73/19, niepublikowane).

Przedmiotem zagadnienia prawnego może być tylko taka poważna wątpliwość prawna, której wyjaśnienie w formie uchwały jest niezbędne do rozstrzygnięcia sprawy przez sąd *meriti*. Sąd ten powinien zatem szczegółowo wyjaśnić, na czym polegają wątpliwości i dlaczego uważa je za poważne; obowiązany jest również wykazać, że wątpliwości te pozostają w związku przyczynowym z rozstrzygnięciem środka odwoławczego. Przedstawiając zagadnienie prawne, sąd powinien wyjaśnić związek między zakładaną z uwzględnieniem poczynionych ustaleń faktycznych - podstawą prawną rozstrzygnięcia, a sformułowanym zagadnieniem, a także zamieścić w uzasadnieniu rozważania prawne wskazujące, że dostrzeżona przezeń wątpliwość ma "poważny" charakter, tzn. jej rozstrzygnięcie napotyka na trudności wykraczające poza te, które towarzyszą wykładni prawa. Jeżeli tego nie uczyni, podjęcie stosownej uchwały przez Sąd Najwyższy nie jest dopuszczalne (por. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z: 27 sierpnia 1996 r., sygn. akt III CZP 91/96, OSNC 1997, Nr 1, poz. 9; 28 sierpnia 2008 r., sygn. akt III CZP 67/08; 26 października 2011 r., sygn. akt III CZP 59/11; 11 stycznia 2018 r., sygn. akt III CZP 63/17, OSNC-ZD 2019, z. A, poz. 3; 30 czerwca 202 r., sygn. akt III CZP 61/19, niepublikowane).

Przed wystąpieniem zatem z pytaniem prawnym Sąd powinien podjąć samodzielnie próbę wyjaśnienia wątpliwości prawnych i wystąpić jedynie wówczas, gdy obiektywnie ujmując nie może ich rozstrzygnąć. Instytucja pytania nie służy bowiem zastępowaniu Sądu *meriti* przez Sąd Najwyższy w procesie koniecznej wykładni prawa i jego stosowania. Jeżeli Sąd prezentuje własne zapatrywanie (własny pogląd), to wówczas nawet wskazanie wątpliwości nie może być uznane za prowadzące do uznania, iż spełnione są przesłanki uzasadniające wystąpienie do Sądu Najwyższego na podstawie art. 390 § 1 k.p.c. Oznaczałoby to bowiem oczekiwanie przez Sąd aprobaty dla prezentowanego przezeń stanowiska. Tymczasem w niniejszej sprawie Sąd takie stanowisko prezentuje. Ponadto Sąd nie przedstawił uzasadnienia poprzez powołanie odpowiedniej argumentacji prawnej dla możliwych kierunków wykładni. Zgodnie z utrwalonym stanowiskiem orzecznictwa, wystąpienie z zagadnieniem prawnym wymaga nie tylko sformułowania pytania adresowanego do Sądu Najwyższego, lecz także jego odpowiedniego uzasadnienia, które wskazywałoby na poważny charakter powstałych wątpliwości, możliwe drogi wykładni miarodajnych przepisów prawa oraz racje przemawiające za każdą z tych dróg, które są na tyle ważne, że usprawiedliwiają wahania sądu *meriti* przy wyborze właściwej koncepcji interpretacyjnej (zob. postanowienia Sądu Najwyższego z: 12 stycznia 2001 r., sygn. akt III CZP 45/00, niepublikowane; 29 listopada 2005 r., sygn. akt III CZP 102/05, niepublikowane; 30 listopada 2005 r., sygn. akt III CZP 97/05, niepublikowane; 15 listopada 2018 r., sygn. akt III CZP 53/18, niepublikowane). Sąd Okręgowy nie przedstawił argumentacji odwołującej się do istnienia wątpliwości z uwagi na stanowiska prezentowane w doktrynie bądź w orzecznictwie oraz nie wykazał wątpliwości interpretacyjnych z nich wypływających. Co więcej, nie jest wystarczającą przesłanką uzasadniającą przedstawienie istotnego zagadnienia prawnego do rozstrzygnięcia Sądowi Najwyższemu powołanie się na rozbieżną wykładnię przepisu w orzecznictwie sądów, w sytuacji, w której sąd odwoławczy jest przekonany o prawidłowości tylko jednego kierunku wykładni określonej kwestii prawnej. Brak jest wówczas podstaw do zastosowania przez ten sąd art. 390 § 1 k.p.c., ponieważ nie jest rolą Sądu Najwyższego udzielanie jedynie wsparcia i potwierdzenia dla stanowiska prawnego zaaprobowanego już przez sąd

odwoławczy (postanowienie Sądu Najwyższego z 18 czerwca 2015 r., sygn. akt III CZP 30/15, niepublikowane). Jedynie na marginesie należy wskazać, iż rolą Sądu pytającego jest wykazanie, w jaki sposób rozstrzygnięcie przez Sąd Najwyższy wpłynie na ocenę i czy ma znaczenie w rozpoznawanej sprawie.

Z tych względów Sąd Najwyższy na podstawie art. 390 § 1 k.p.c. w zw. z art. 397 § 3 k.p.c. odmówił podjęcia uchwały.